

ଏହା କ'ଣ କରିଥାଏ

ପତ୍ରସିଝା ରୋଗ ଏକ କବକ ଜନିତ ରୋଗ । ଏହା *Microdochium oryzae* କବକ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ହୋଇଥାଏ

ସାଧାରଣତଃ ଫସଲ ଚାଷ ହେବା ଋତୁର ଶେଷ ଭାଗରେ ପାକଳ ପତ୍ରରେ ଏହି ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ । ଆର୍ଦ୍ର ପାଣିପାଗ, ଅଧିକ ଯବକ୍ଷାର ସାର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବହଳିଆ ଗଛ ଏହି ରୋଗ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

କ୍ଷତ ହୋଇଥିବା ପତ୍ରରେ ଏହା ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ବ୍ୟାପିଥାଏ ।

ଏହି ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣର ଉତ୍ସ ହେଉଛି ବିହନ ଏବଂ ଫସଲ କଟାହେବା ପରେ ରହିଯାଇଥିବା ମୂଳ । ଆର୍ଦ୍ର ପାଣିପାଗ ଓ ଅଧିକ ଯବକ୍ଷାର ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିଲେ ରୋଗ ଶୀଘ୍ର ବ୍ୟାପିଥାଏ ।

ଏହି ରୋଗ ଅଣଜଳସେଚିତ ଜିପ ଜମି, ଜଳସେଚିତ ଜମି ଓ ହେକ୍ତାଲ ବଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

ନିମ୍ନ ଲକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ଭିଦକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ :

- ପତ୍ରର ଅଗ୍ରଭାଗ ବା ଧାରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପତ୍ରରେ ଅବଲମ୍ବକ ହୋଇ ଲକ୍ଷତ୍ୱ, ମାଟିଆ ରଙ୍ଗ ବା ଗାଢ଼ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଦେଖାଯିବ ।
- ପାକଳ ପତ୍ରରେ ଲକ୍ଷତ୍ୱ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ବଳୟ ସହିତ ଅଣ୍ଡାକୃତି ଦାଗ ହେବ ।
- ପତ୍ରର ଅଗ୍ରଭାଗ ବା ଧାର ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ପନ୍ନ ହେବ ।
- ଦାଗଗୁଡ଼ିକ ୧-୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ଓ ୦.୫-୧ ସେ.ମି. ଓସାର ବିଶିଷ୍ଟ ଏବଂ ବେଳେବେଳେ ସମଗ୍ର ପତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପି ଯାଇଥାଏ । ପତ୍ରର ଦାଗଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ପତ୍ର ଧାରର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଅଂଶ ପୋଡ଼ି ଯିବା ପରି ଜଣାଯାଏ ।
- ଆକ୍ରାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ପତ୍ର ସିଝିଯିବା ପରି ହୋଇ ଗଛ ଶୁଖିଯାଏ ।

କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ଲାଲ ବାଦାମୀ ସଂକ୍ରମଣ ସହିତ ବାଜପତ୍ର ନଷ୍ଟ ହେବା, ଚେର ସଢ଼ିବା ଏବଂ କେଣ୍ଡା ପୋଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ଏହା ଫଳରେ ଅଧିକ ଅଗାଡ଼ି ହେବା, ଫୁଲର ଆକାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବା ଓ ଧାନର ଉତ୍ପାଦନ ଘଟିବା ବିବର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରି ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

- ଅଧିକ ପବନ ହେଲେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ମଝିଶିରା ନିକଟରେ ପତ୍ରର ଅଗ୍ରଭାଗ ଫାଟି ଯାଇଥାଏ ।

ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ସହିତ ପତ୍ରସିଝା ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ପତ୍ରସିଝା ରୋଗ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପାଇଁ ପତ୍ର ଉପରେ ସିଝି ଯାଇଥିବା ଚିହ୍ନକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରନ୍ତୁ । କଟାଯାଇଥିବା ପତ୍ରକୁ ୫-୧୦ ମିନିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଫା ପାଣିରେ ଭିଜାଇଲେ ଯଦି ଧଳା ପଦାର୍ଥ ନିଷ୍କାସିତ ହେଉ ନଥାଏ, ତେବେ ଏହା ପତ୍ରସିଝା ରୋଗ ବୋଲି ଜଣାଯିବ ।

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

- ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧୀ କ୍ଷମତାଥିବା ବିହନ କିସମ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ବିହନ କିସମ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ନିକଟସ୍ଥ କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ରାସାୟନିକ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଯବକ୍ଷାର ସାରକୁ ଭାଗ ଭାଗ କରି ଅଧିକ ଥରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ବିହନ ବିଶୋଧନ ପାଇଁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ ଓ ଥାୟୋଫିନେଟ୍ ମିଥାଇଲ୍ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
- ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୧.୫ ଗ୍ରାମ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ ୧୨% + ମାଙ୍କୋଜେବ ୬୩% ସେଚିତ ଗୁଣ୍ଡ ବା ୨.୫ ଗ୍ରାମ ମାଙ୍କୋଜେବ ମିଶାଇ କିଆରୀରେ ସ୍ତେ କରନ୍ତୁ ।

ଫସଲ ଚାଷ ଋତୁରେ ରୋଗ ଜୀବାଣୁ ପ୍ରତିଷେଧ ପାଇଁ :

- ଘାସ ଚମନ କରନ୍ତୁ
- ହଳ କରି ଧାନ ଫସଲର ପୁରୁଣା ମୂଳକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତୁ
- ପୁରୁଣା ମୂଳା ଧାନଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛକୁ ଉପାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତୁ

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ :

ଧାନ ଫସଲ ପକ୍ଷତ ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପକ୍ଷତର ଉତ୍ପାଦନତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in , Email: contact@rkbodisha.in

